

IZRAVNANJE — IZJEDNACENJE

U nekoliko navrata sam spomenuo, da su stručni izrazi u našem jeziku stvarani bipolarno. Polovi su uglavnom bili Beograd i Zagreb. U prvoj fazi radilo se više manje o prevodenju, prenošenju k nama iz strane literature. Stručnih izraza nije bilo. Morali su se stvoriti pa su i stvoreni. Ali autori odnosno prevodioci ili prenosiooci iz dva razna pola često su isti termin iz nekog izvora preveli na dva razna načina. Takovi su po mome mišljenju i prijevodi *izjednačenje* i *izravnanje* iz njemačkog *Ausgleichung*. Doslovce aus = iz, gleichen = ravnati, jednačiti.

U Riječniku Jug. ak. znan. pod IZ-EDNACITI piše: »učiniti da što (objekt) bude posve jednako s čim drugijem u čemu ili u svemu; postupati s kim ili s čim (objektom) kao da je u čemu ili u svemu jednako s čim drugijem; pokazati da se misli da je objekt u čemu ili u svemu s čim drugijem ... «

U istom riječniku pod *izravnati* i *izravniti* među ostalim stoji: »učiniti da što bude posve ravno«.

A da li je izravnanje odnosno izjednačenje geodetskog poligona, nivelman skog vlaka, triangulacione mreže ili slično baš jednačenje?

Može se vršiti po teoriji najmanjih kvadrata, ali ne mora. Postoje i razni približni načini. Uvijek se traži da se za dovoljni neki princip (npr. teorija najmanjih kvadrata) ili način. Naravno popravci, koji se dodaju mjernim ili izvedenim veličinama nisu međusobno jednaki već ovise o težinama itd. Dakle riječ izjednačenje ne odgovara baš sasvim. U vezi toga pitajmo se, da li je riječ »*Ausgleichung*« baš najsretnija? Francuzi kažu *ajustement* i *compensation*. Internacionalni geod. rječnik FIG kaže:

»*Ajustement* (d'un reseau). Compensation d'un reseau. Dans les sens géodésique du terme »ajustement« il est souvent préférable d'utiliser, en français, le terme compensation.

Juste znači prav, ispravan, *ajuster* po praviti, dotjerati. I kod nas se katkada čuje riječ *adustirati*. Meni se čini da riječ *adustirati* ili *kompenzirati* bolje odgovaraju nego »*Ausgleichung*«. Ali naravno u njemačkom i u francuskom termini su već kristalizirani i nema potrebe ni smisla da ih se mijenja. Gotovo isto je tako i kod nas. Ali internacionalno bi možda najbolje odgovarala riječ *kompenzacija*, engleski *compensation* (making up, making good, or contrebalancing: randerling equal, upotpuniti, popraviti, izravnati, izjednačiti) od latinskog *compendere* — vagati, balansirati.

Dr N. N.

GIRUS, POLUGIRUS

Govori se o girusnoj metodi opažanja. Kutevi u triangulaciji opažaju se u više, u poligonskoj mreži redovno u jednom girusu itd. Npr. u triangulaciji na nekom stajalištu A opažaju se najprije u prvom položaju durbina u smjeru kazala na satu tačke B, C, D, . . . E, B. Taj niz opažanja je prvi *polugirus*. U zapisnik-formular podaci se upisuju odozgo prema dolje. Zatim se durbina prebaci i u drugom položaju durbina opaža obrnutim smjerom B, E . . . C, B. To je drugi *polugirus*. Oba *polugirusa* zajedno ičine *girus* ili *krug opažanja*. U drugom *polugirusu* podaci se u formular pišu odozdo prema gore.

Da li je posve ispravno reći *krug* ili *girus opažanja*? Zapravo je to *krug pisanja* nego *opažanja* tj. pisanje odozgo dolje pa odozdo gore opet do početka. Figurativno je *krug pisanja* dok su zapravo dva kruga opažanja, prvi u prvom *polugirusu* kad su opažane tačke od početka do početka u prvom položaju durbina i drugi kad su opažane u drugom položaju u smjeru obratnom kazalu na satu.

Riječ *girus* dolazi od grčkog *gyros*, latinski *girus* a znači *krug*.

Dr N. N.